

ærede Ordfører har været Talsmand og Leder for, i og for sig havde de bedste Betingelser saa vel for at kunne gennemføres som for at tilfredsstille de mest rimelige Krav. Naar jeg nu alligevel har forlangt Ordet ved tredje Behandling, skal jeg dog ikke blande mig i Detailspørgsmaal og slet ikke omtale de Ændringsforslag, som vi skulle stemme over. Jeg har kun ønsket med nogle faa Ord at begrunde min Stilling i al Almindelighed og min Afstemning over Lovforslaget, naar det enbelig forlader dette Ting. Naar jeg stemmer for dette Forslag, gør jeg det ærlig talt ikke med særlig stor Begejstring, hvad ærede Medlemmer, der kende mig og mine Forhold noget, vistnok let forstaa. Jeg hører nemlig ikke til dem, som ubetinget stemme for ethvert Fremskridt, og som sige, at hver Gang man vedtager en ny Lov, der indeholder en lille Forbedring, selv om den er aldrig saa lille, skal man være tilfreds dermed. Der er jo Medlemmer og Grupper her i Salen, som ligesvem have gjort dette til deres Væsen, men det har jeg ikke. Derfor kunde der nok for mig, naar jeg, hvad jeg gør, anser det her foreliggende Resultat for magert og for et vel ringe Udbytte af en stor Sags Behandling, være Spørgsmaal om, hvorvidt jeg overhovedet brød mig om at faa denne Sag ført igennem paa de nuværende Betingelser og paa det nuværende Tidspunkt. Jeg synes derimod, at det ærede Medlem for Middelfart (Lohmann), som jo hører til den Retning, der siger, at vi skulle tage ethvert Fremskridt, selv om det er aldrig saa lille, ikke skulde have nogen Betænkelse i saa Henseende. Thi det ærede Medlem vil jo ikke kunne komme til at trættes med nogen om, at der er et lille Fremskridt i dette Forslag. Jeg vil endda sige, at det er ikke af de mindste Fremskridt, vi overhovedet have vedtaget. Jeg vil endog saa gaa saa vidt at udtale, at naar Forslaget nogenlunde kan gennemføres i den Form, hvori det nu er indstillet fra Udvalget, er det et ret betydeligt Fremskridt, som vi i og for sig kunne være bekendt. Men efter Sagens Forhistorie, efter de mange Aar, den har staaet paa Dagsordenen, efter de mange stærke Udtalelser om, hvad Betydning Oplysningsagen har her i Landet, hvor meget den kunde bære i alle Henseender af Osre, vil jeg sige, at naar vi nu endelig gif til en Løsning, maatte vi kunne være komne et betydeligt Skridt videre. Forslaget er en Forbedring, som sagt, i en Del Henseender, om end det ikke er meget gennemgribende, og naar jeg altsaa stemmer for det, skal jeg sige, hvorfor jeg gør det. Jeg gør det, fordi jeg

i og for sig tror, at Tiden bærer ikke stort mere. En hel Del af os, deriblandt jeg, have vistnok næret overdrevne Forventninger til, hvad i og for sig Tidens Forhold og Omstændigheder, de virkelig praktiske Forhold ude omkring i Landet, kunne bære, naar en saadan Sag en Gang skulde løses. Jeg havde troet, at man kunde have gaaet ikke saa lidt vidt med Hensyn til Undervisningens Omfang og Oplysningsagens almindelige Fremgang, men jeg er i den senere Tid ved Erfaringer baade i og uden for denne Sal vænnet til at slaa noget af paa mine Forventninger i den Henseende. Jeg ved meget godt, at der nu er særlig Opfordring til at tage de økonomiske Hensyn stærkere i Betragtning end for Tiden, hvorved jeg dog skal bemærke, at vi ikke vide, om der ikke mulig kan komme Tider, hvor dette Hensyn kan komme til at spille en mindre Rolle end nu, men under alle Omstændigheder vil jeg sige, at der er mange krydsende Hensyn, der gøre, at naar jeg nu stemmer for dette Lovforslag, gør jeg det, fordi jeg tror, at det er et ret naturligt Tidens Værn. Det angiver det Standpunkt, vi i det hele og store ere komne til i dette Øjeblik. Det er for mig det, der er Hovedsagen ved enhver ny Lov, vi vedtage, at den nogenlunde skal passe ind i den Løntegang og Udvikling, hvortil Tiden overhovedet er naaet. Jeg tror, vi have vedtaget en Del Love i de senere Aar, som slet ikke have svaret til Tidens Krav og Fordringer inden for det paagældende Omraade. Jeg har maaste været idealistisk nok til i en Række af Aar at tro, at naar Danmarks Stolevæsen en Gang skulde ordnes ved en ny Lov, som vi jo maatte vente, maatte komme til at gælde for en lang Arrække, havde vi Kræfter til, Modenhed til, Udvikling til at tage en betydeligt større Opgave paa os end det, der nu er Tale om. Jeg siger, det kan jo aldrig bestemt bevises, hvordan vi staa i den Henseende, men, naar jeg finder mig i at tage dette forholdsvis bestedne Fremskridt, som denne Lov formentlig vil komme til at indeholde, er det netop, fordi min Erfaring i den senere Tid, efter at vi ere komne lige ind paa Livet af Spørgsmaalet og skulle sige: enten eller, er gaaet i Retning af, at vi maa slaa noget af paa Idealet og tage det bestedne Fremskridt i Haab om, at vi kunne vokse os fremad, saa at vi en anden Gang kunne gøre Skridtet betydeligt større.

Naar jeg saa vil vende mig en lille Smule mod selve Forslaget, vil jeg sige, at det jo af alle er fremhævet, at det indeholder to Sider, nemlig Lønningsforholdet og den organisatoriske Del. Lønningsfiden